

چارچوب حقوقی تجارت خارجی ایتالیا

(باتأکید بر روابط با ایران)

(قسمت دوم)

● تهیه و تنظیم: رضا پاکدامن

به ایتالیا قابل اغماض می‌باشد. نرخ‌های عوارض گمرکی ایتالیا معمولاً بالا نیست. اکثر مواد اولیه از پرداخت عوارض گمرکی معاف بوده یا عوارض کمی به آنها تعلق می‌گیرد. نرخ عوارض گمرکی کالاها ساخته شده اکثراً بین ۵ تا ۷ درصد است.^۲ ایتالیا همچون سایر اعضای اتحادیه اروپایی موافقتنامه نظام هماهنگ توصیف و کدگذاری کالایی^۳ را امضا کرده است.

۶- مقررات ترتیبات ترجیحی ایتالیا

ایتالیا در مورد برخی از کشورها قایل به ترتیبات تعرفه‌ای ترجیحی می‌باشد. از جمله این کشورها در چارچوب موافقتنامه‌های اتحادیه اروپایی (EU)، تعرفه‌های ترجیحی در مورد واردات از کشورهای آفریقایی کاراییب و اقیانوس آرام عضو کنوانسیون لومه^۴، همچنین با کشورهای ترکیه، مراکش، تونس، الجزایر، اسرائیل، مالت، لبنان، قبرس، مصر، اردن و سوریه اعمال می‌کند.

همچنین ایتالیا به عنوان عضو اتحادیه اروپایی در چارچوب نظام عمومی ترجیحات^۵، در مورد بیش از ۱۰۰ کشور و ۴۰ قلمرو خارجی تعرفه‌های ترجیحی اعمال می‌کند. جمهوری اسلامی ایران نیز در فهرست کشورهای بهره‌مند از نظام عمومی ترجیحات قرار دارد.^۶

۷- مقررات ورود موقت به ایتالیا

این امکان وجود دارد که مواد به صورت موقت و بدون پرداخت عوارض و مالیات وارد ایتالیا گردد، مشروط بر اینکه

۵- مقررات واردات به ایتالیا

مقررات واردات به کشور ایتالیا تابع مصوبات ۱۴ جولای و ۱۳۰ اکتبر ۱۹۹۰ است. مقررات واردات حسب گروه از کشورهای طبقه‌بندی شده است. طبق این طبقه‌بندی، سه گروه از کشورها در نظر گرفته شده است:

● گروه الف (Zone A) خود به دو زیرگروه تقسیم می‌شود: زیرگروه الف/۲ (A/2) شامل کشورهای عضو اتحادیه اروپایی می‌گردد.

زیرگروه الف/۳ (A/3) سایر کشورها را در برمی‌گیرد.

● گروه ب (Zone B) شامل کشورهای بلغارستان، جمهوری چک و اسلواکی، لهستان، رومانی، مجارستان، جمهوری‌های شوروی سابق، ویتنام، آلبانی، چین و کره شمالی می‌گردد. در گروه ج (Zone C) فقط ژاپن حضور دارد.

در مورد مقررات کنترل واردات، تقریباً هیچ‌گونه محدودیتی در مورد گروه الف/۲ اعمال نمی‌گردد و همین موضوع در مورد گروه الف/۳ بسیار اندک است. لیکن در مورد واردات از گروه «ج» بسیاری از کالاها دارای محدودیت هستند. واردات اکثر محصولات تحت پوشش سیاست مشترک کشاورزی اتحادیه اروپایی (CAP)^۱ از کشورهای خارج از این اتحادیه، مشمول عوارض وارداتی مختلفی است.

در موارد لزوم به اخذ مجوز واردات، وزارت تجارت خارجی عهده‌دار این وظیفه خواهد بود. معمولاً مجوزهای واردات برای سه الی شش ماه اعتبار خواهند داشت.

حداکثر ۱۰ درصد انحراف از ارزش مذکور در مجوز واردات

می‌گیرد. برای استفاده از رفتار ترجیحی تحت GSP نمی‌توان کشوری عضو کنوانسیون لومه (Lome) را به عنوان کشور مبدأ تعیین کرد. زیرا همان گونه که در قسمت مربوط به مقررات ترتیبات ترجیحی اشاره گردید، رابطه تجاری خاصی بین اتحادیه اروپایی و کشورهای عضو کنوانسیون لومه وجود دارد.^{۱۳}

۱۰- مناطق آزاد ایتالیا

واردات کالا به مناطق آزاد ایتالیا بدون پرداخت عوارض گمرکی مادامی که در این مناطق قرار دارند، آزاد است. به موازات ایجاد مناطق آزاد تجاری، ایتالیا دارای مناطق اختصاصی صنعتی است که به صورت بنادر آزاد عمل می‌کنند. در حال حاضر منطقه تریسته^{۱۴} از این وضعیت برخوردار بوده و در آن پردازش صنعتی محصولات ایتالیایی و خارجی مجاز می‌باشد. مصوبات جدید مناطق مشابه در مسینا^{۱۵}، ناپل، جنوا و نیز را مورد تأیید قرار داده است. به عنوان یک قاعده کلی، کالاهای وارداتی باید تحت نظارت گمرک برای تعیین دقیق مبدأ آنها به منظور محاسبه تعرفه قرار گیرند. لیکن در مورد صدور مجدد کالاهایی که مورد پردازش صنعتی قرار گرفته‌اند، هیچ‌گونه کنترلی اعمال نمی‌گردد.

۱۱- مقررات صادرات از ایتالیا

در مورد صادرات به خارج از کشور ایتالیا، آزادسازی در سطح گسترده‌ای تحقق یافته است و در حال حاضر هیچ‌گونه الزام قانونی برای عودت درآمدهای حاصل از صادرات و یا الزامات مالی و اسنادی وجود ندارد. همچنین صادرات کلیه کالاها به استثنای محصولات با فن‌آوری بالا مندرج در مصوبه اتحادیه اروپایی^{۱۶} و فرآورده‌های نفتی مشمول کنترل‌های دولتی در ایتالیا آزاد هستند.

آژانس بیمه اعتبارات صادرات ایتالیا (ساجه)^{۱۷} که مؤسسه‌ای دولتی محسوب می‌شود، نقش مهمی در حمایت مالی از قراردادهای صادراتی این کشور به عهده دارد.

۱۲- قوانین ویژه توسعه همکاری کشور ایتالیا با کشورهای در حال توسعه

۱۲-۱- نهادهای ایتالیایی مجری طرح‌های توسعه همکاری

سابقه همکاری‌های رسمی ایتالیا با کشورهای در حال توسعه به دهه ۱۹۶۰ میلادی که اولین دهه توسعه سازمان ملل متحد^{۱۸} اعلام گردیده بود، برمی‌گردد. اگرچه قانون شماره ۱۵۹۴ مورخ ۲۶ اکتبر ۱۹۶۲ در ایتالیا به تصویب رسید، لیکن این رابطه در سال ۱۹۸۱ جهش یافت.

مواد مزبور در تولید محصولات به منظور صدور به خارج از ایتالیا مورد استفاده قرار گیرد.

برای استفاده از این تسهیلات، واردکننده باید ضمانت‌نامه‌ای با تأیید یک بانک یا یک شرکت بیمه معادل ارزش عوارض و مالیات متعلقه به کالای وارداتی ارائه دهد. بعد از صدور محصول نهایی، ضمانت‌نامه آزاد خواهد شد. مجوز موقت توسط مدیریت گمرک (Customs Administration) صورت می‌گیرد. همچنین ایتالیا به عنوان یکی از کشورهای عضو کنوانسیون بین‌المللی مربوط به «دفترچه آ.ت.آ»^{۱۹} برای ورود موقت، ارائه این سند گمرکی بین‌المللی را برای ورود موقت برخی از کالاها می‌پذیرد.^۸

۸- مقررات انبار کالا در ایتالیا

کالاها باید ظرف ۱۵ روز بعد از ورود به گمرک، به مقامات گمرک ایتالیا ابراز گردد. در موارد استثنایی این مهلت با موافقت مقامات گمرک ایتالیا قابل تمدید خواهد بود. لیکن تحت هیچ شرایطی این مهلت از سه ماه تجاوز نخواهد کرد. در صورت عدم ابراز محموله ظرف مهلت مقرر، کالاها متروکه تلقی شده و توسط گمرک به فروش می‌رسد.^۹

۹- مقررات اسنادی واردات کالا به ایتالیا

به منظور واردات کالا به ایتالیا، لازم است اسناد مشروحه زیر صرفنظر از ارزش کالا و طریقه ورود آن (زمینی، هوایی، دریایی) ارائه گردد:

- الف) صورت‌حساب تجاری^{۱۰} در سه نسخه
- ب) بارنامه
- پ) فهرست بسته‌بندی^{۱۱}
- ت) گواهی مبدأ در مورد محموله‌های خاص
- ث) بیمه‌نامه، با توجه به شروط قرارداد
- ج) گواهی بهداشت، در مورد بعضی از کالاهای خاص از جمله محصولات باغی

چ) دفترچه‌های «کارنه آ.ت.آ»^{۱۲} برای ورود موقت کالا که در کشور ایتالیا حداکثر یک سال یا تا تاریخ اعتبار دفترچه مزبور قابل استفاده خواهد بود.

گواهی مبدأ کالای صادر شده از یک کشور در حال توسعه باید در فرم (A) به زبان انگلیسی یا فرانسوی تأیید گردد. گواهی مبدأ باید به تصدیق مرجع ذیصلاح در کشور صادرکننده مثل اتاق بازرگانی برسد.

در تجارت بین کشورهای عضو اتحادیه اروپایی و گروه کشورهای آفریقایی، دریای کاراییب و اقیانوس آرام (ACP) سند [Movement Certificate EUR1] مسورد استفاده قرار

احترام به برنامه‌های توسعه این کشورها می‌باشد. بنابراین قبل از هر اقدامی که در این مورد صورت گیرد، این موضوع باید توسط کشور مزبور هماهنگ با ضوابط سیاسی و اقتصادی آن کشور و همچنین هماهنگ با اولویت‌های جغرافیایی و بخشی دولت ایتالیا باشد.

۱۲-۳- همکاری‌های دوجانبه

در سطح دوجانبه، همکاری‌های دولت ایتالیا، از طریق روابط سیاسی و اقتصادی با کشورهای در حال توسعه و منطبق با معیارهای این کشور از لحاظ اولویت‌های جغرافیایی و تمرکز کمک صورت می‌گیرد.

این موضوع مستلزم اجرای استراتژی‌های همکاری است که اختصاصاً با در نظر گرفتن واقعیت‌های کشورهای در حال توسعه و مشکلات پیچیده آنها تهیه شده است.

در این راستا، هشت موافقتنامه مستقل با هر یک از کشورهای علاقه‌مند امضا گردیده است. بنابه نیازهای مورد نظر مشارکت ایتالیا می‌تواند به دو صورت کمک‌های فنی یا کمک‌های مالی به طرح‌ها باشد.

۱۲-۴- صندوق همکاری ۲۳

این صندوق با قصد اعطای کمک مالی عمدتاً برای موارد ذیل تشکیل شده است:

- الف) تأمین نیازهای اساسی مردم از قبیل بهداشت و تغذیه
 - ب) مطالعات امکان‌سنجی برای اجرای برنامه‌ها
 - پ) تأمین واحداث کارخانه، لوازم و خدمات
 - ت) برنامه‌های آموزشی کارکنان در محل و در ایتالیا
 - ث) حمایت از طرح‌های همکاری اجرا شده توسط سازمان‌های غیردولتی
- در کشورهای کمتر توسعه یافته یا در کشورهایی که قادر به جذب اعتبارات مالی نیستند، خدمات ذیل قابل ارایه است:

- الف) طرح‌های زیربنایی یا تولیدی، شامل به اجرا درآوردن کارها یا تأمین کارخانه و لوازم
 - ب) کمک برای تعادل در تراز پرداخت‌ها
- اقدامات فوق‌العاده برای شرایطی که فاجعه‌هایی همچون سیل، زلزله، قحطی، کمبود امکانات بهداشتی، زندگی مردم را تهدید می‌کند، در نظر گرفته شده است.
- ویژگی اصلی وضعیت اضطراری، ضرورت مشارکت در قالب «کمک‌های اولیه فوری»^{۲۴} در وضعیتی پیش‌بینی نشده است.

ادامه دارد...

متعاقب تصویب این قانون، ۶ قانون دیگر نیز به تصویب رسید. قانون شماره ۱۲۲۲ مورخ دسامبر ۱۹۷۲ اهداف و اشکال مختلف همکاری ایتالیا، همچنین نحوه تأمین مالی و ابزارهای ضروری برای برنامه‌ریزی و مدیریت این گونه فعالیت‌ها در چارچوب اداره کل همکاری‌های علمی، فرهنگی و فنی وزارت امور خارجه را ترسیم کرد. به موجب قانون شماره ۳۸ مورخ فوریه ۱۹۷۹، تشکیلات تخصصی مستقلی به نام «اداره همکاری برای توسعه»^{۱۹} به‌عنوان متولی هماهنگ‌سازی همه فعالیت‌های همکاری با کشورهای در حال توسعه، اهم از زمینه مالی و فنی در وزارت امور خارجه ایتالیا تأسیس گردید.

به موجب قانون مزبور سالانه ۳۰۰ میلیارد لیر ایتالیا برای این همکاری اختصاص یافت. قانون شماره ۴۹ مورخ فوریه ۱۹۸۷ تشکیلات جدیدی برای «اداره همکاری برای توسعه» طراحی کرد که عمده‌ترین ارکان این اداره عبارتند از:

الف) کمیته وزرا در مورد همکاری برای توسعه ۲۰

این کمیته به ریاست وزیر امور خارجه با عضویت وزرای خزانه‌داری و تجارت خارجی تشکیل می‌گردد. وظیفه کمیته مزبور، تنظیم دستورالعمل‌های برنامه‌ای برای همکاری در زمینه توسعه و تعیین اولویت‌های جغرافیایی، بخش‌ها و ابزارهای مشارکت، به‌علاوه توزیع گسترده منابع موجود، تأیید گزارشات سالانه فعالیت‌ها برای ارسال به پارلمان است.

ب) کمیته مشورتی ۲۱

این کمیته به ریاست وزیر امور خارجه یا معاون وی و با عضویت کارشناسان منتخب از سازمان‌های دولتی، عمومی و خصوصی و کنفدراسیون اتحادیه‌های تجاری تشکیل می‌شود. این کمیته حداقل چهار نوبت در سال تشکیل جلسه می‌دهد تا در مورد برنامه‌ها، مصوبات کمیته اجرایی و گزارش سالانه به پارلمان نظر دهد.

پ) کمیته اجرایی ۲۲

این کمیته با ریاست وزیر امور خارجه یا یکی از معاونین وی و با عضویت مدیران کل وزارت امور خارجه و سایر دستگاه‌های دولتی ذی‌ربط تشکیل می‌گردد. وظیفه اصلی این کمیته، تأیید طرح‌های همکاری به ارزش بیش از دو میلیارد لیر، تصمیم‌گیری در مورد نیاز به اتخاذ اقدامات فوق‌العاده و به مرحله اجرا درآوردن تصمیمات کمیته وزرای همکاری برای توسعه می‌باشد.

۱۲-۲- کانال‌های مشارکت در طرح‌های توسعه

اصل اساسی در همکاری‌های ایتالیا با کشورهای دیگر،

1- Common Agricultural Policy (CAP)

2- ICE, Op.cit, p. 40.

3- Harmonized Commodity Description and Coding System

4- Lome IV Convention

در ژوئن ۱۹۹۱ چهارمین کنوانسیون لومه بین جامعه اروپایی (EU) و ۶۹ کشور از آفریقا و منطقه کارایب و اقیانوس آرام به امضا رسید. به موجب کنوانسیون مزبور که تا سال ۲۰۰۱ معتبر خواهد بود، واردات تقریباً کلیه محصولات صنعتی از مبدأ کشورهای سه منطقه مزبور، همچنین از قلمروهای خارجی کشورهای عضو جامعه اروپایی (برای نمونه از هنگ‌کنگ که به عنوان قلمرو خارجی سابق انگلستان) بدون پرداخت هر گونه عوارض، امکان‌پذیر گردیده است.

همچنین در صورت تقاضای کشورهای عضو جامعه اروپایی، اکثر محصولات کشاورزی بدون پرداخت عوارض یا با پرداخت عوارض کم، قابل ورود به جامعه اروپایی هستند. اگرچه در واردات این گروه از کالاها باید مقررات سیاست مشترک کشاورزی جامعه مزبور (CAP) رعایت گردد.

5- Generalized System of Preferences (GSP)

نظام تغییر یافته ترجیحات جامعه اروپایی نخستین بار در سال ۱۹۷۱ به اجرا درآمد. این نظام در سال ۱۹۸۰ مورد تجدید نظر قرار گرفت. در چارچوب این نظام، تقریباً همه محصولات صنعتی بدون عوارض قابل ورود به کشورهای عضو جامعه می‌باشند. طیفی از محصولات کشاورزی نیز مشمول نوعی ترتیبات ترجیحی هستند. برای کشورهای با کمترین توسعه یافتگی (LDC) تسهیلات بیشتری در این رابطه در نظر گرفته شده است. در کل، آن دسته از کالاها قادر به استفاده از نظام (GSP) خواهند بود که مستقیماً از کشور ذینفع به کشور عضو اتحادیه اروپایی وارد گردد. کشور مبدأ در صورتی قادر به استفاده از نظام مزبور خواهد بود که کالا به طور کامل در آن تولید شده باشد و یا اینکه در صورت استفاده از مواد وارداتی در تولید کالا، لازم است مقررات ویژه در این رابطه رعایت گردد. برای اطلاعات بیشتر در رابطه با تعرفه‌های ترجیحی کشورهای عضو اتحادیه اروپایی، رجوع کنید به:

«نحوه استفاده از تعرفه‌های ترجیحی اتحادیه اروپا، به منظور توسعه صادرات، مجتهدی، بهنام (مترجم)، تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۷۵»

6- I.C.E. Op.cit, p. 62.

7- A.T.A. Carnet

به موجب قرارداد بین‌المللی گمرکی مصوب ۱۹۶۱، که ایران نیز به آن ملحق گردیده است، ورود موقت سه گروه از کالاهای زیر بدون انجام تشریفات معمول گمرکی برای کشورهای عضو قرارداد مزبور مجاز می‌باشد:

الف) نمونه‌های کالایی دارای ارزش تجاری

ب) کالاها برای ارابه در نمایشگاه‌ها

ج) لوازم حرفه‌ای.

8- ICE, Op.cit, p. 45.

9- ICE, Op.cit, p. 95.

10- Commercial Invoice

11- Packing List

12- A.T.A. Carnet

13- ICE, Op.cit, p. 44.

14- Trieste

15- Messina

16- EC Regulation No. 3381/94

17- Sezione Speciale per l'Assicurazione del Credito all, Esportazione (SACE)

۱۸- منبع این گزارش، گزارش اداره همکاری‌ها در وزارت امور خارجه ایتالیا مندرج در منبع شماره یک این گزارش است.

19- Department for Development Cooperation

20- Inter-Ministerial Committee for Development Cooperation

21- Consultative Committee

22- Committee of Administration

23- Cooperation Fund

24- Immediate Primary aid